

I. В. ПОЎХ

Беларусь, Брэст, БрДУ імя А. С. Пушкіна

РЭТРАСПЕКТЫЎНАЯ ТЭМПАРАЛЬНАСЦЬ ВЕРША ШОНА Х'ЮІТА “ДРЫЯДА”

Шон Х'юіт – ірландскі паэт, празаік і літаратуразнаўца, у 2020 г. уганараваны як адзін з трыццаці найлепшых ірландскіх аўтараў, маладзейшых за 30 гадоў, па версіі *The Sunday Times*. Яго першы паэтычны зборнік “Языкі полымя” (*Tongues of Fire*) атрымаў Лаўравую прэмію (*The Laurel Prize*) у 2021 г. і ўвайшоў у кароткі спіс намінантаў на шэраг іншых узнагод. Даследчыкі [1] вызначаюць стыль Х'юіта як стрымана рамантычны, падкрэсліваючы яго здольнасць зазірнуць у цемру і бязладдзе прыроды і не жыхнуцца, не памкнуцца знішчыць ці падначаліць сабе тое, што яна захоўвае, а ўбачыць у ёй адбітак уласных эмоцый і пачуццяў. Матыў цемры так ці інакш прысутнічае амаль у кожным творы паэта, вызначае яго агульны настрой і далучае да рамантычных катэгорый загадкавага і няўлоўнага. Неад'емнай уласцівасцю паэзіі рамантызму, як вядома, з'яўляецца актыўнае выкарыстанне міфалагічных сюжэтаў, вобразаў і матываў, што няцяжка заўважыць і ў вершах Шона Х'юіта.

У вершы “Дрыяда” (*Dryad*) са згаданага вышэй зборніка вобраз міфічнай істоты, якая, як меркавалася, жыла ў дрэвах і мела выгляд прыгожай маладой жанчыны, выступае злучальным чынным для трох тэмпаральных роўніц цяперашняга, мінулага і пазамінулага часу, парталам на ледзь улоўнай мяжы паміж тэмпаральнасцямі. Верш мае форму аўтарскага маналога, звароту да згадак дзяцінства і пазнейшага юнацтва, выкліканых выразанай з дрэва постаццю дрыяды, якую раз-пораз бачыць апавядальнік, ідучы полем ля старой вёскі. Адпаведна, актуальная тэмпаральнасць змяшчае моманты сустрэчы з дрыядай у цяперашнім часе, прастора мінулага часу ахоплівае перыяд, калі апавядальнік прыходзіў да яе васьмнаццацігадовым юнаком, тады як тэмпаральная роўніца пазамінулага часу вяртае апавядальніка ў дзяцінства, калі драўляная дрыяда толькі з'явілася на полі.

Размежаванне тэмпаральнасцяў у творы адбываецца ўжо ў першым радку верша дзеясловам “помніцца” (*I remember*), які ўводзіць падзеі, што адбыліся ў мінулым, у актуальны досвед апавядальніка, і працягваецца дзеясловамі цяперашняга (*remember, ages, go back, see*), мінулага (*used to come, stumbled, came*) і пазамінулага (*had turned, had given, had planted*) часу адпаведна. Пераход да рэтраспектыўнай тэмпаральнасці вызначаецца, апрача іншага, акалічнаснымі зваротамі (*years ago, by the old village*), а таксама лексемамі з канатацыяй знікнення (*dead, buried, half-rotten*), узмоцненымі назоўнікамі лексіка-семантычнай групы “зіма” (*snow, frost*,

winter). Недасяжнасць мінулага, якое надзейна хавае свае таямніцы, перадаецца дзеепрыметнікамі і дзеепрыметнымі зваротамі “накрыты” (*covered*), “пахаваныя пад скінутай вагой зімы” (*buried in the winter’s // shedding weight* [2]). Цікавасць уяўляе таксама бінарная апазіцыя “святло—цёмра”, дзе святло выступае маркерам цяперашняга часу, а цёмра — мінулага. Фон для больш позніх падзей ствараюць белы снег і ружовае неба на досвітку, тады як ранейшыя адбываюцца ў “цёмнай прасторы гарадоў” (*dark spaces of towns*), пад “чорнымі галінамі з цяжкім лісцем” (*black heavy-leaved branches*) і “цёмным покрывам лесу” (*inside a dark chamber of the wood*).

Матэрыялізаваны ў вобразе міфічнай істоты, створанай далёкімі продкамі і захаванай у калектыўнай памяці нацыі, міфічны час увасабляе трыадзінства рэтраспектыўнай, актуальнай і перспектыўнай тэмпаральнасцяў, іх узаемасувязь і ўзаемаўплыў, што адлюстроўваецца ў тэксце верша як на структурным, так і на лексічным узроўні: адваротным пераходам з рэтраспектыўнай у актуальную тэмпаральнасць напрыканцы верша, а таксама дзеясловамі цяперашняга закончанага часу (*have ruined, have brought*). У апошніх радках верша таксама адбываецца паяднанне актуальнай і перспектыўнай тэмпаральнасцяў праз сцверджанне адказнасці кожнага чалавека за тое, ці працягнецца жыццё на планеце (*offering // to each visitor a small portion of the world // in which they might work for the life of it* [2]). Нарэшце, пераход з тэмпаральнасці былога ў будучыню ўвасабляецца ў шары, які дрыяда трымае ў руках і прапаноўвае людзям як сімвал новага свету (*offer the frozen circumference of a new world* [2]).

Такім чынам, аналіз верша Шона Х’юіта “Дрыяда” дазваляе вылучыць у ім наступныя сродкі стварэння рэтраспектыўнай тэмпаральнасці: вобраз міфічнай істоты, часавыя формы дзеясловаў, а таксама лексемы з канатацыяй знікнення, холаду і цёмры.

СПІС ВЫКАРЫСТАНАЙ ЛІТАРАТУРЫ

1. Edgoose, Ch. Influences & romanticism in Lantern / Ch. Edgoose. – URL: <https://wood-beepoet.com/2020/01/05/influences-romanticism-in-lantern/> (date of access: 05.02.2025).
2. Hewitt, S. Tongues of Fire / S. Hewitt. – London : Penguin Books, 2020. – 80 p.

М. В. РОМАНЮК

Беларусь, Брест, БрГУ имени А. С. Пушкина

ПОСТМОДЕРНИСТСКИЕ СТРАТЕГИИ В РОМАНЕ ХИЛАРИ МАНТЕЛ «ВВЕДИТЕ ОБВИНЯЕМЫХ»

Роман Хилари Мантел «Введите обвиняемых» — это вторая часть трилогии, посвященной жизни Томаса Кромвеля, одного из самых